

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมด 9 แห่งซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และเพื่อทราบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง กล่าวคือ ทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทมากในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง โดยบทบาทในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ประกอบด้วย บทบาทด้านการวางแผน บทบาทด้านการจัดองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบล บทบาทด้านการมีส่วนร่วมและการประสานงาน บทบาทด้านการสั่งการ บทบาทด้านการควบคุมและติดตาม และบทบาทด้านการสนับสนุน ซึ่ง สามารถแยกรายละเอียดโดยจัดลำดับของบทบาทในการจัดการทรัพยากรป่าไม้จากมากไปหาน้อยสุดตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 บทบาทด้านการวางแผนงานด้านการจัดการซึ่งทุกองค์การบริหารส่วนตำบลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาด้านการทรัพยากรป่าไม้ จึงได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล

ลำดับที่ 2 บทบาทด้านการมีส่วนร่วมและประสานงาน กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้มีการประสานงานร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่ในการกำหนดแผนงาน จัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมชุมชนปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ลำดับที่ 3 บทบาทด้านการจัดการองค์กร กล่าวคือ มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้สร้างความเข้าใจแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ลำดับที่ 4 บทบาทด้านการควบคุมและติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งอยู่ในระดับดี นั้น กล่าวคือ ด้วยพื้นที่ป่าอนุรักษ์ส่วนใหญ่เป็นชุมชนบนพื้นที่สูง ดังนั้นการนำโครงการสู่ชุมชนยังมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากการเดินทางที่ลำบากโดยเฉพาะช่วงฤดูฝน เป็นต้น

ลำดับที่ 5 บทบาทด้านการสั่งการ กล่าวคือ การกำหนดให้ชุมชนสามารถจัดระเบียบของชุมชนโดยจัดทำเป็นมติของชุมชน ในการดูแลรักษาป่าของชุมชนเอง ตัวอย่างเช่น ชุมชนบ้านแม่จอกหลวง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง มีการกำหนดพื้นที่ป่าของชุมชนเอง ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร พื้นที่ป่าใช้สอย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นต้นซึ่งเป็นแนวทางตามหน้าที่ของบทบาทและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล

ลำดับที่ 6 บทบาทด้านการสนับสนุน การดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยองค์การบริหารส่วนตำบล จำต้องมีการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ด้านส่งเสริมความรู้วิธีการที่ถูกต้องในการใช้ทรัพยากรป่าไม้ การดำรงชีพกับธรรมชาติในสภาพการปัจจุบัน โดยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับปัจจุบันพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีจำนวน 702,265.82 ไร่ คิดเป็นร้อยละของพื้นที่ทั้งหมด 89.73 เพิ่มขึ้น 10.43 เปอร์เซ็นต์ (ศูนย์ ICT สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 เชียงใหม่ ; 2554) และยังสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานของอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังจากสถิติผลการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดกฎหมายด้านทรัพยากรป่าไม้ ปรากฏดังนี้ ในปีพ.ศ. 2549 จำนวนคดีเกี่ยวกับการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ มีจำนวน 56 คดี ปีพ.ศ. 2550 มีจำนวน 49 คดี ปีพ.ศ. 2551 มีจำนวน 57 คดี ปีพ.ศ. 2552 มีจำนวน 36 คดี ปีพ.ศ. 2553 มีจำนวน 89 คดี และปีพ.ศ. 2554 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2553 ถึง พฤษภาคม 2554 มีทั้งสิ้นจำนวนคดี 18 คดี (สรุปสถิติคดี อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง , 2554) ทำให้เห็นว่าแนวโน้มการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจะทำให้ผลการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลดลง ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้การสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่โดยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนในพื้นที่

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพลดลง ทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีความเห็นที่สอดคล้องกันโดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญกล่าวคือ

2.1 ปัญหาด้านนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำ

2.2 ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะส่งผลต่อการเผยแพร่ข้อมูลด้านการใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างถูกต้อง

2.3 ปัญหาด้านแนวเขตป่าอนุรักษ์และเขตชุมชน ที่ยังไม่มีกำหนดแนวเขตที่ชัดเจน

2.4 อุปสรรคของพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ที่ยังต้องพึ่งพิงแหล่งทรัพยากรป่าไม้ ในการดำรงชีพ

2.5 อุปสรรคด้านกฎหมายในการดำเนินงานด้านการจัดการพื้นที่ป่าไม้ ยังส่งผลต่อการกำหนดทิศทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ กล่าวคือ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กิจกรรมงานทุกด้านจะต้องดำเนินงานภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่โดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติจะเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้น การพัฒนาและการจัดการพื้นที่ป่าไม้ตามกรอบหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ ต้องดำเนินการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่รับผิดชอบ ยังไม่สามารถดำเนินการ โดยอำนาจเด็ดขาดได้ โดยเฉพาะกิจกรรมการจับกุมและการดำเนินคดีกับผู้ลักลอบการกระทำผิดกฎหมายการตัดไม้ทำลายป่า

2.6 ระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ไม่มีผลต่อการดำเนินการด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ ซึ่งดูได้จากผลการศึกษาคิดเป็นร้อยละของความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ มีค่าร้อยละ 55.55 ที่ไม่เห็นด้วยว่าระดับองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 1 จะสามารถจัดการทรัพยากรป่าไม้ได้ดีกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 5

สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ สามารถประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดี โดยการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติให้มากยิ่งขึ้น

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ซึ่งพบว่ามียุทธศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยยึดหลักการจัดการประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling) และการสนับสนุน (Supporting) ซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยเป็นไปตามหน้าที่รับผิดชอบตามกรอบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ บทบาทตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 อบต.มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสิทธิชุมชนและแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยชุมชนมีสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ การบำรุงรักษาป่าไม้ การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ภายใต้การสมดุลและยั่งยืน การประสานงานที่ีระหว่างส่วนกลางก็คืออุทยานแห่งชาติกับส่วนท้องถิ่นคือองค์การบริหารส่วนตำบล รวมไปถึงองค์กรภาคเอกชนเครือข่ายด้านการอนุรักษ์อันส่งผลต่อความสำเร็จของงาน และสำคัญการเป็นผู้บริหารที่มีภาวะของผู้นำจะส่งผลถึงการวางแผนงาน การจัดองค์กร การสั่งการ การประสานงาน การสนับสนุน และการควบคุมติดตามงาน ทำงานด้านจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าอนุรักษ์พื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ประสบความสำเร็จชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะผู้นำ ผู้กำหนดนโยบายต่างๆสู่ชุมชนนั้น สามารถอภิปรายเพิ่มจากผลการศึกษาได้ว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังสามารถแยกได้ 3 บทบาทหลักๆ ตามลำดับดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้นำ ประกอบด้วย

- 1.1 ความคิดเห็นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น
- 1.2 การวางแผนงานในการจัดการทรัพยากรป่าไม้
- 1.3 การจัดองค์กรให้ชัดเจนในการดำเนินงานด้านการจัดการและแก้ไขปัญหา

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้

1.4 การสั่งงานซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วย ตลอดจนเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในองค์การด้วย

1.5 การติดตามและควบคุม เป็นการที่จะต้องกำกับงานให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนงานที่วางไว้

2. บทบาทในฐานะผู้ประสานงาน ประกอบด้วย

2.1 การประสานงานความร่วมมือกับประชาชน

2.2 การประสานงานความร่วมมือกับผู้นำชุมชน

2.3 การประสานงานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.4 การประสานงานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่องค์กรภาคเอกชนและนักการเมือง

2.4 การประสานงานความร่วมมือกับผู้นำทางศาสนา เช่น พระสงฆ์ เป็นต้น

3. บทบาทในฐานะผู้สนับสนุน ประกอบด้วย

3.1 ด้านการบริหารจัดการ กล่าวคือ การจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชนในด้านการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ต้องพึ่งพิงแหล่งทุนจากทรัพยากรป่าไม้ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลหรือสื่อเผยแพร่ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน การชี้แจงและออกกฎระเบียบ ข้อบังคับแก่ชุมชน โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดและร่วมรับผิดชอบ การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เพิ่มช่องทางการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การประกาศพื้นที่อนุรักษ์ของชุมชน เป็นต้น

3.2 ด้านบุคลากร กล่าวคือ การจัดอบรม ศึกษาดูงาน ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนในพื้นที่ เพื่อที่จะเพิ่มบุคลากรให้สามารถรับผิดชอบงานด้านนี้มากยิ่งขึ้น

3.3 ด้านงบประมาณ กล่าวคือ สนับสนุนงบประมาณสู่ชุมชนผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น โครงการปลูกป่า โครงการจัดทำฝายชะลอน้ำ กิจกรรมบวชป่าโครงการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชน โครงการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การส่งเสริมสินค้าและอาชีพชุมชน สนับสนุนอาชีพเกษตรโดยนำหลักวิชาการเข้ามาใช้แก่ชุมชน ซึ่งการสนับสนุนงบประมาณจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และอย่างเพียงพอ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ รอบรู้ เรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดยะเชิงเทรา สรุปผลงานวิจัยได้ว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การกระทำกิจกรรมของผู้นำทางศาสนาที่แสดงออกจริงในลักษณะบทบาทการมีส่วนร่วมใน 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในฐานะผู้นำ มีลักษณะ เป็นผู้คิดวางแผน ลงมือปฏิบัติ ติดตาม ประเมินผล
2. บทบาทการมีส่วนร่วมในฐานะผู้ประสานงาน มีลักษณะ กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ระหว่างชุมชน เจ้าหน้าที่ของราชการ ผู้นำท้องถิ่น องค์กรเอกชน
3. บทบาทการมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุน มีลักษณะ ให้คำแนะนำ ปรึกษา จัดกิจกรรม เป็นต้น

การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตป่าอนุรักษ์พื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง จากการศึกษาพบว่าสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ภาพ 7 การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตป่าอนุรักษ์พื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

จากการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง โดยศึกษาจากบทบาทของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 9 แห่ง และทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 135 รายและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 15 ราย ผลเปรียบเทียบบทบาทการจัดการทรัพยากรป่าไม้ กล่าวคือ ผลการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อบทบาทด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ มีบทบาทอยู่ในระดับดีมาก คือมีคะแนนเฉลี่ยระดับของบทบาทเท่ากับ 4.32 ผลการศึกษาตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อบทบาทด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทอยู่ในระดับดี คือ มีคะแนนเฉลี่ยของระดับบทบาทเท่ากับ 3.80 และผลการศึกษาตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติในพื้นที่ต่อบทบาทด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทอยู่ในระดับดี คือ มีคะแนนเฉลี่ยของระดับบทบาทเท่ากับ 3.69 ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ประชาชนและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ยังเห็นว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 9 แห่ง มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนอยู่ในระดับยอมรับได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ ทั้ง 9 แห่ง ควรจะต้องเพิ่มบทบาทในด้านการสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้นและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

1. ด้านการบริหารควรมีการออกระเบียบข้อบังคับประกาศ หรือคำสั่งในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ให้ชัดเจน เช่น พื้นที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ด้านบุคลากร ควรเพิ่มศักยภาพด้านคุณวุฒิ ความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้
3. ด้านงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพิ่มขึ้นและต่อเนื่องทุกปีรวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือและวิธีการในการปฏิบัติงาน ต้องกำกับติดตาม ดูแล ควบคุมสั่งการอย่างสม่ำเสมอ ดูแลการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

เชิงปฏิบัติการ

1. ใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยให้ชุมชนเป็นผู้พิจารณาหลัก กล่าวคือ ปัญหาด้านการจัดการป่าไม้ชุมชนจะต้องเข้ามาแก้ไข จัดการ ป้องกัน และส่งเสริม โดยชุมชนเองเป็นหลัก หน่วยงานภาครัฐต่าง ทั้ง อบต. อุทยานแห่งชาติ ฝ่ายปกครอง เกษตรอำเภอ จะต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยต้องยึดหลักของกฎหมายเป็นกรอบการดำเนินงาน เช่น สนับสนุนด้านความรู้ในการดำรงชีพในสังคมปัจจุบัน ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านกิจกรรมการสร้างจิตสำนึก การแก้ไขความขัดแย้งที่ซึ่งนอกเหนืออำนาจของชุมชนในการตัดสินใจ เช่น ขอฟิพาทระหว่างพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน รวมไปถึงแนวเขตที่ทำกินของชุมชน

2. การสร้างความรู้ความเข้าใจ ชุมชนบนพื้นที่สูง หรือเรียกว่า คนดอย โดยเฉพาะระบบการศึกษาที่ผ่านศูนย์การศึกษานอกระบบตามอัธยาศัย จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องสร้างแนวรวมเครือข่ายในการป้องกัน อนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกด้านทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมอาชีพที่ยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ความสำคัญกับองค์กรอีกองค์กรหนึ่ง ก็คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบตามอัธยาศัย (กศน.)

3. สนับสนุนโครงการพื้นฐาน ดังนี้

3.1 อำเภอเวียงแหง ประกอบด้วย ตำบลเมืองแหง ตำบลแสนไห และตำบลเปียงหลวง เป็นพื้นที่มีทรัพยากรธรรมชาติประเภท แหล่งท่องเที่ยว แหล่งโบราณสถานที่สำคัญ มีประเพณีของชนเผ่าต่างที่มีเอกลักษณ์ จึงควรส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างจริงจัง เช่น กิจกรรมโครงการเที่ยวเมืองแหง แหล่งท่องเที่ยววน้ำตก ของกินไทใหญ่ ประเพณีกินวอ ผูกข้อมือกจี เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ปัญหาด้านการบุกรุกทำลายป่า ก็จะลดน้อยลง

3.2 อำเภอแม่แตง และอำเภอเชียงดาว ประกอบด้วย ตำบลป่าแป๋ ตำบลกักช้าง และตำบลเมืองคอง มีลักษณะความหลากหลายทางธรรมชาติมากมีแหล่งน้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำแตง มีป่าต้นน้ำลำธาร กิจกรรมที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริม ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมขี่ช้าง ล่องแพ พักบ้านชาวเขา สัมผัสวิถีชีวิตแบบชนเผ่า ปลูกสวนชา ส่งเสริมอาชีพภูมิปัญญา เช่น นวดสมุนไพร หัตถกรรมชุมชน ส่งเสริมปลูกไม้ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มีการสาธิตการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ชุมชน

3.2 อำเภอปาย ประกอบด้วย ตำบลแม่ฮี้ ตำบลเวียงเหนือ และตำบลแม่นาเติง ส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจ ในความสำคัญของป่าไม้ ส่งเสริมอาชีพที่ยั่งยืน โดยเพิ่มทักษะ

ความรู้ด้านการตลาดแก่ชุมชน การสนับสนุนโครงการกระแสไฟฟ้าพลังน้ำในพื้นที่ชุมชนที่ยังขาดแคลนเรื่องกระแสไฟฟ้า ซึ่งโครงการดังกล่าว เป็นโครงการที่ได้ประโยชน์ต่อประชาชนทุกกลุ่มในชุมชน และสิ่งที่ได้จากการดำเนินงานในกิจกรรมนี้คือ การอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำนั่นก็คือ ป่าไม้ในพื้นที่ที่จะถูกการอนุรักษ์ ซึ่งผลตามมาก็คือทรัพยากรต่างๆจะเกิดขึ้น สัตว์ป่าจะมีมากขึ้น สมุนไพร วัชกรของสิ่งมีชีวิตก็จะเกิดขึ้น จัดตั้งธนาคารน้ำ เป็นสิ่งจำเป็น เพราะปัจจุบันน้ำเริ่มขาดแคลนเนื่องจากการใช้น้ำในการเกษตรมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ความรู้ความเข้าใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งจะช่วยในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้น การสร้างความรู้ ความเข้าใจ โดยการฝึกอบรม การประชุม หรือการสัมมนา ที่เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ ควรให้ความรู้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนในท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม ซึ่งการวิจัยเพื่อต้องการทราบแนวทางการจัดการป่าไม้ ยังเหลือทรัพยากรด้านอื่นๆ จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้านอื่นๆ เช่น บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการที่อยู่อาศัยของชนเผ่าบนพื้นที่สูง